

Ob poglobitvi sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo

Ljubljana, aprila 1959.

Domači gospodarski listi pa tudi drugo časopisje z velikim zanimanjem komentira ugoden razvoj gospodarskega sodelovanja z Italijo. Pri tem uporabljajo kot podlago za svoje komentiranje v prvi vrsti podpis zadnjih gospodarskih protokolov med našo državo in Italijo, o čemer je Vaš list že poročal, ko je zlasti omenjal izjave nekaterih vidnejših italijanskih predstavnikov o tem dogodku in o velikih možnostih nadaljnjega sodelovanja med obema državama. Omenimo naj v tej zvezi odprte možnosti za izvoz jugoslovanskih kmetijskih pridelkov, s katerimi naj bi Jugoslavija zlasti izravnala pasivno plačilno bilanco z Italijo, pa tudi velik interes italijanskega gospodarstva za uvoz industrijskih proizvodov.

Poleg omenjenega dogodka pa vplivata na komentiranje medsebojnih gospodarskih odnosov še dva dogodka, to je vzajemna udeležba podjetij obeh držav na dveh važnih vselejskih tednih meseca in sicer na zagrebškem in milanskem. S tem v zvezi naj omenimo, da kažejo statistični podatki o medsebojni trgovinski menjavi nenehnan napredek izvoza blaga iz Italije v Jugoslavijo, katere vrednost je presegla letno vsoto 23 milijard, dočim je uvoz iz Jugoslavije v Italijo nekoliko nižji. Kot zanimljivo je treba poudariti, da iz zadnjih dogovorov padle skoraj vse ovire upravne narave; s tem je dejansko dosežena popolna sprostitev zunanjetrgovinskega sodelovanja. Pravilo le, da z naše strani postavlja mejo pomanjkanje deviznih sredstev. Toda če bi Italija povečala uvoz iz naše države, bi bile dane možnosti za vedno večje trgovinsko menjavo; kajti naše tržišče potrebuje mnogo tega, kar ima italijanska industrija na pretek za izvoz.

Ob takem položaju je bilo slišati več glasov, ki pozivajo tisk obeh držav, da bi posvetil več pozornost našemu predku v obeh državah in da bi opozarjal zainteresirane na velike možnosti in potrebe ene kot druge države. Značilno je, da večina jug. gospodarstvenikov listov vedno češče in podrobneje prinaša spiske blaga, ki je bilo uvoženo iz te ali one države, zlasti Italije, in seznane blaga, ki je potrebno eni ali drugi državi oziroma za kategorijo se bile stavljeni ponudbe. Poleg tega pa je bilo poudarjeno, da bi morala naša podjetja organizirati po Italiji več trgovskih predstavništev, kar bi pripomoglo k povečanju trgovinske menjave. Tako bi bilo Italiji še nadalje zagotovljeno trdno prvo mesto na lestvici med 50 državami; iz katerih uvaža naša država.

STANOVANJSKA ZAKONODAJA
Med notranjimi vprašanji so vsekar v središču zanimanja osnutki petih zakonov, ki urejajo stanovanjsko problematiko. Sploh je pri nas v ospredju gradnja stanovanj, o čemer smo že poročali. Tako naj bi bilo samo letos iz družbenih sredstev zgrajenih okoli 20.000 stanovanj v vsej državi.

Na nujnost pravne ureditve tega vprašanja je vplivala tudi zadnja na-

Sodobni svet

KERAMIČNO - KOVINSKA SPOJINA

Za stožaste konice izstrelkov in reaktivna letala bodočnosti skušajo najti snov, ki bi združevala odpornost keramičnih izdelkov pred vročino s trdnostjo in prožnostjo kovin. Doslej so vsi poskusi šli za tem, da bi povežali posamezne delce keramike in kovine, tako kot bi mešali sol in poper. Izid je bil na splošno nezadovoljiv. Po novi zamisli pa raztopljeno kovino in keramično raztegnemo najprej s posebnim postopkom na izmenične in zelo tanke plasti. Ko se ohladi, zdrobijo ta »kocka« na drobna zrnca, od katerih naj bi vsako ohranilo sestavo keramično-kovinskih svaľkov. Zrnca nato stisnemo skupaj v grafitnem kalupu ob zelo visoki temperaturi. Nastala keramično-kovinska spojina ali »cement« je baje odporna tako pred skrajno vročino kot pritiskom ter je dosti manj krhka kot pa keramika.

Vzpodbuden uspeh naj bi bili dosegli s tem, da so pomešali 70 ali 80% aluminijevega oksida za keramične in od 20 do 30% nerjavečega jekla za kovinske svaľke.

MEDNARODNA USTANOVA ZA A-TOMSKO ENERGIJO je sestavila priročnik, ki naj služi kot vodilo za varno ravnanje z radioaktivnimi izotopi. Ta 99 strani obsegajoča knjižica obravnava več ali manj vse strani ravnarja z radioaktivnimi izotopi od zdravniških pregledov in odkrivanja nevarnega izpostavljanja izžarevanju pa do razkuževanja ter nadzorovanja, odnosno odstranjevanja radioaktivnih odpadkov.

Knjižica, ki jo je pripravila mednarodna delovna skupina atomskih strokovnjakov, je prvi iz vrste priročnikov in pravilnikov v zvezi z radioaktivno energijo, ki jih bo objavila omenjena Mednarodna atomska ustanova s sedežem na Dunaju. Zamisljena je kot osnovna listina, ki naj bi služila državam članicam za primerjavo pri sestavljanju lastnih varnostnih priročnikov in pravilnikov.

FRANCOSKE ELEKTRICNE LOKOMOTIVE ZA RUSIJO

V zadnjem času Sovjeti vse bolj kupujejo francoske lokomotive. Pred dnevi so naročili 50 elektrinih lokomotiv pri dveh francoskih tovarnah, še prej pa lepo število lokomotiv »C. C.« pri znanem podjetju Schneider-Creusot. Tovrstne elektricne lokomotive, ki razvijajo 5.500 konjskih sil in so zlasti primerne za velike razdalje, so zelo navdušile sovjetske strokovnjake.

»Schneider-Creusot« je že zelo staro podjetje, ki je v zadnjem času med drugim razvijalo marcoulska jedrska reaktorja G2 in G3.

TELEVIZIJA NA 5.000 KM. Sovjetski inženirji so izpopolnili radijsko opremo, ki bo omogočila oddajanje televizijskih sporočlov na 5.000 km daleč, kakor poroča Radio Moskva. Te naprave bodo izkoristili za televizijske oddaje med Sovjetsko zvezo ter Českoslovaško in drugimi sosednimi državami.

cionalizacija najemnih in poslovnih prostorov. Kot je znano, sme po novem imeti posameznik največ dve veliki ali tri manjša stanovanja, manjšo leto hišo in pa poslovni lokal, če opravlja obrt ali podobno v njem sam. Vse ostalo je postalo proti odškodnini last družbe, ki je prišla tako do velikega števila stavb.

Novi stanovanjski zakoni predvidevajo, da bodo kot doslej, upravljali vse to premoženje najemniki sami po svojih hišnih svetih in stanovanjskih upravah. Pomen hišnih svetov, ki so se že uveljavili, se bo tako povečal in njihova vloga bo širša, kot je bilo sprva predvideno. Postali bodo ne samo navadni upravitelji hiš in s tem nadomeščali prejšnje lastnike, temveč bodo odigrali važno vlogo v družbenem življenju stanovalcev. Značilno je n. pr., da v vseh večjih zgradbah ali skupinah zgradb, građe posebne prostore z manjšimi dvoranami in drugimi prostori, ki so namenjeni družbenemu življenju stanovalcev, za igranje in vzgojo otrok zlasti tistih staršev, ki so v službah, dalje nekaterih storitvene naprave, kot so moderne pralnice in podobno.

OPTIMISTIČNO PRICAČOVANJE NOVE TURISTIČNE SEZONE

Letošnjo turistično sezono pričakujemo z velikim optimizmom. Iz izredno slabo vreme lahko prepreči uspeh, ki je sedaj zagotovljen zlasti s strani inozemskih turistov. Ugotoviti je namreč treba, da so bili vsi prostori namenjeni oddaji tujim turistom razprodani v celoti že do konca marca. Zanimanje pa raste še naprej in priljave dežujejo zlasti iz sosednjih držav in tudi iz Italije.

Omenimo naj kot letošnjo posebnost nameravano uvedbo olajšav pri izdaji vizumov. Tako bodo predvidoma tuji turisti lahko dobili vizum kar na meji. Strojbe bo le v zvezi z devizami; kontrola v tem pogledu bo poostrena. Uvedbe pa so in še bodo razne zboljšave v prometu, med dru-

50 let Kmečke banke v Gorici

Njen pomen v gospodarskem življenju Slovencev

Gorica, konec aprila

Kmečka banka v Gorici je praznovala 10. marca petdesetletnico svojega dela in gospodarskih prisrdevanj. Značaj in obseg poslovanja tega finančnega zavoda sta že zdavnaj prerazna namene voditeljev nekdanje slovenske kmečke stranke, kakor so jih formulirali na prvem izrednem običnem zboru 15. aprila 1909 leta. Ustanovitelji so namreč menili, naj bi se sedanja Kmečka banka opravljala zgolj posle hranilnice in posojilnice gorških Slovencev.

Morda je prav, da se spomnimo osebnosti, ki so dale pobudo za ustanovitve banke ter so poslej nekaj časa zavzemale v njej tudi vodilna mesta. To so bili gorški odvetnik dr. Alojzij Franko; posestnik Ivan Sauvignier iz Bilj; Ignacij Krizman, nadučitelj iz Dornberga; posestnik Franc Obiljubej iz Krasnega; Alojzij Pandelč posestnik v Podgori, ter dr. Peter Medvedšek iz Gorice.

Med fašizmom je morala banka vsled hudega gospodarskega in finančnega pritiska precej omejiti svoje poslovanje, vendar oblastem ni uspelo doseči njene likvidacije. To je temvečnega pomena, če se spomnimo žalostne usode podobnih ustanov gorških Slovencev, ki jih je fašizem drugo za drugo spravil na kolena. Oblasti so tedaj ukinile naslednje finančne denarne ustanove ter zaplenile vse njihovo premoženje. Zadržno zvezo s palačo na Verdjevem korzu; Trgovsko obrtno združenje, ki je bila lastnik znanega Ljudskega doma in drugih stavb in dvoran; Centralno posojilnico z lastno palačo na Korzu ter dvorano, kjer je zdaj kino »Centrala« ter slednjič Gorško ljudsko posojilnico s palačo v Gosposki ulici.

Banko je ustanovilo dvanajst uglednih moč, vtem ko je začetni član znanši 2 kroni na člana. Število članov je v prvih letih hitro naraščalo ter je, denimo, ob prvem običnem zboru znašalo že 350. Vzlic temu pa je banka vse do nove razmejitve po drugi svetovni vojni poslovala kot hranilnica in posojilnica in je bila

DENAR

PRAKTICNEJŠI BANKOVCI. Bankovci po 5000 in 10.000 lir bodo v Italiji zmanjšali na format sedanjih bankovcev po 1000 lir. Tiskalji jih bodo na trdnješi papir ter spremeni- nili risbo in barvo. Istčasno bodo ogetnili iz obtoka vse bankovce po 300 lir, namesto njih pa bodo dali v promet še okrog 100 milijonov kovancev po 500 lir iz srebra, ki jih ljudje radi hranijo.

ZNIŽANJE OBRESTNE MERE V FRANCJI. Francoska banka je znižala diskontno mero od 4,25 na 4%. To so lahko storili, kar po dolgem času francoski izvoz presegel uvoz iz tujine. Francoski strokovnjaki so mnenja, da je nevarnost denarne inflacije v zadnjem času mnogo manjša kakor pred meseci.

NEVELJAVNI EGIPTOVSKI BANKOVCI

Egiptovske banke so zamenjale dosežanje bankovce po 100 in 50 egiptovskih funtov za papirnat drobiž po 5 in 10 egiptovskih funtov v enaki vrednosti. Bankovci po 100 in 50 egiptovskih funtov izgubijo vrednost 1. maja. V Egiptu računajo, da bo vrednost teh bankovcev na švicarskih in italijanskih borzah padla za 80%, ker nimajo tute banke možnosti, da bi ta denar lahko zamenjale; sicer jih je egiptovsko finančno ministrstvo pred meseci obvestilo, naj ne sprejemajo več teh bankovcev, ki jih ljudje thotopajo iz Egipta v tujino. V resnici ponujajo na tujih borzah samo eno desetino nominalne vrednosti za te bankovce.

KOVANCI V OBTOKU. Konec marca 1959 je bilo v Italiji v obtoku za 61 milijard 570 milijonov lir kovancev, od tega za 153 milijarde srebrnih kovancev po 500 lir (to je 30 milijonov 600-tisoč kovancev), dalje za 22,5 milijarde 100-lirskih kovancev iz aluminola, za 2,8 milijarde 20-lirskih iz bronzolata ter za 12,6 milijarde kovancev od 10 do 1 lire iz italije.

gim poleg železniških in avtobusnih tudi nove avionske proge. Omenimo naj samo zveze iz oddaljenih držav, ki je samo iz Anglije do konca marca bilo najetih okoli 150 poletov za Dalmacijo in Jadransko obalo s preko 8.000 turisti.

GRADNJE NOVIH TOVARN, ELEKTRARN IN DRUGO

Investicijska banka je odobrila posojila za gradnjo 5 velikih sladkornih tovarn. Vsaka bo lahko predelala v času sezone 1.500 do 2.000 ton sladkorne pese dnevno. Omeniti je treba, da je bil v proučevanju tudi investicijski program za gradnjo take tovarne nekeje v Prekmurju. Posojilo pa ni bilo odobreno, ker trenutno še ni zagotovljena surovinska baza za tako tovarno, to je pridelek sladkorne pese v tem predelu še ne bi zadostoval za polno zaposlitev nove sladkorne tovarne. Gradnja je bila zato odložena.

Poleg navedenih novih tovarn pa so v pripravi gradnje še dveh pretočnih elektrarn na Dravi in ene na Savi pri Krškem. Vse te elektrarne naj bi izkoriščale vodne zaloge v času, ko jih drugod zmanjkajo. Znano je namreč, da je Drava najmočnejša prav v poletnih mesecih, ko dobiva vodo s snežišč velikih gora, med katerimi teče.

V tej zvezi naj omenimo, da prehaja sedanja *mlarna v Piranu* (nekdanji »Salvetici« na proizvodnjo kozmetičnih preparatov, barv in lakov. Vse bo namenjeno široki potrošnji, ker bo ta tovarna pakirala svoje proizvode, v nasprotju s ostalimi slimi tovarnami, v manjših količinah. Tovarna se bo v prihodnje postopoma preučila v celoti za proizvodnjo eteričnih olj, ki jih sedaj precej uvažamo.

Končno naj omenimo, da sta v pripravi nov devizni in carinski zakon. Oba sta vsekar zanimiva in bomo o njih spregovorili, ko bodo znane podrobnosti posebej.

—žj—

RIM STEJE 2 MILJONA PREBIVALCEV

Te dni so v Rimu vpisali na matičnem uradu 2 milijonskega prebivalca. Poleg prebivalcev vpisanih na matičnem uradu je seveda mnogo taktih, ki še niso postali Rimljani ali pa ne želijo postati, ker so davki v »večnem mestu« zelo visoki. Zato raje ostanejo vpisani na matičnih uradih vseh mogočih mest v državi, živijo pa v Rimu, kjer tudi delajo in včasih pohajajo, medtem ko mora obično izdati vsako leto ogromno denarja, da jih preživlja v raznih »barakah« itd. (Rimsko mesto je zadoženo za 250 milijard lir). Konec preteklega stoletja je mesto šlole kakih 400.000 prebivalcev, nato se je začelo priseljevanje, v prvi vrsti z juga, ki poveča prebivalstvo za okrog 30.000 duš na leto. Samih Rimljanov je za zaradi visokega števila rojstev vsako leto kakih 10.000 več. Mesto se širi in dviga, vendar je v stanovanjih in na ulicah vsak dan hušja gneča. Ob robovih mesta se dvigajo nove barake in istočasno se podirajo stare. Ko se družine selijo iz barak v nova stanovanja, so že nove družine pred barakami — pri tem seveda krožijo iz žepa v žep številni bankovci. — Sredi vrveža pa si turisti zaman prizadevajo, da bi v miru občudovali zgodovinske spomenike.

V GORIŠKI LIVARNI SAFOG je položaj v zadnjem času zelo resen. Podjetje je v zadnjem času grozilo, da bo prenehalo obratovati, vendar po novih manjših naročilih, ki jih je prejelo te dni, bo delo v livarni zagotovljeno vsaj do konca maja. Delavci in samo podjetje pričakujejo, da bo vlada končno sprejela ukrepe, ki so neobhodno potrebni za to, da bo livarna zagotovljeno delo in s tem tudi zasluček v njej zaposlenih delavcev.

V SKLOPU VSEDRAVNE STAVKE DELAVCEV LESNE INDUSTRIJE, ki se potegujejo za obnovitev delovne pogodbe, so stavkali tudi delavci lesne stroke na Gorškem. Enodnevni stavki bo sledila, če ne bo rodila zaželenih uspehov še druga, ki naj bi trajala 48 ur.

Kaj sta Slovenki doživeli na Angleškem

V.

»Sister Holden« je enkrat na teden pregledala naše sobe in gorje tisti, ki ni imela vsega v redu. Spominjam se, da je neka Nemka razobesila po steni nekaj slik filmskih igralcev in igralcev. To se je zdelo suster Holden tako postranjanje, da je pri prvi sami odhujala in strgala slike ter je tista Nemka morala za kazen sedeti opoldne v je-dilnici brez kosila. Nikoli ji ni bilo nič prav, nikoli nisi po njenem dovolj delal, čeprav ti je pot lil iz obraza. Točno pet minut preden smo šle na delo, smo se morale zglasiti pri njej. Krožila je po oddelkih in nas nadzorovala, kako delamo, čeprav je vsaka izmed nas bila na oddelku odvisna od druge sestre, tiste, ki je oddelke vodila. Ko smo prihajale z dela je vedno prežala nekeje na hodnikih zato, da bi zalotila katero, ki si je predrznila zapustiti delo nekaj minut prej ali pa celo pet minut kasneje, ki je doolcal urnik. Njen vrisočci glas je vedno delal po bolnici, bila je strah in trepet vseh.

SVETA JEZA SESTRE HOLDEN

Nekaj dni po prihodu v bolnico sva morali s Tatjano na roentgenski pregled. Prišle sva v pisarno k suster Holden s četrtino zamudo, ker je prejšnji dan nisva dobro razumeli, ko nama je ukazala priti. Načelnica, kako je na naju kričala ne bi znala nikoli ponoviti pa tudi ne vseh njenih izrazov, edino ta njen stavek mi bo ostal v spominu: »Najbolj inteligentne so najbolj neumne!« Zal, da ni moglo opisati tudi tri-

Socialni VTRINKI

Zdravila so predraga

Tržaški občinski svet je soglasno sprejel predlog komunistične svetovvalke dr. Weiss, da se odpre občinska lekarna; predlog je podprl tudi župan dr. Franzil, ki pripada h krščanski demokraciji. To pobudo je treba vsekar pozdraviti. Upamo, da ne gre samo zato, da bi nova lekarna prinašala občini dobiček, ki ga sicer pospravijo zasebne lekarne, temveč tudi za to, da bi nova lekarna nastopila kot trgovinski tekmo proti drugim lekarnam ter bi tako pripomogla k znižanju cen zdravil. Ni naša izvirna ugotovitev, da so zdravila splošno predraga. O tem je bilo v italijanski javnosti že mnogo razprav in resnih pobud, da bi se cene zdravilom znižale. Z zadefinirani prodlogi so se bavile tudi mnoge italijanske vlade, toda v bistvu je ostalo vse pri starem. Vse, kar je bilo v tem pogledu doseženo, je to, da morajo biti cene zdravil navedene na njihovem ovitku.

Kako donosno je danes lekarništvo, dokazuje glas, da je bila v zadnjem času neka lekarna v tržaški okolici prodana za 40 milijonov lir. Pravzaprav ni to nikakšna senzacija, saj je v lekarniških krogih splošno znano, da se povprečna cena za lekarniško licenco v Trstu suka okoli 30 milijonov lir. Kdo plača v bistvu ta denar? Posredno pač nesrečniki, ki jih je obiskala bolezen »Borna« kien lekarn je tako visoka, ker je njihovo število omejeno. Mlajši lekarnarji se borijo proti temu, da uživajo nekatere lekarnne še to prednost, da njihovi lastniki lahko prosto prodajo licenco, in zahtevajo, da se licen- ca razpišejo kakor hitro umre lastnik kakšne lekarnne oziroma hoče prepustiti lekarno drugi osebi.

—•—

MALA ŽELEZNISKA DELNISKA DRUŽBA, ki vzdržuje opensko vzpenjačo je imela občni zbor, na katerem je upravnii svet predložil bilanco za leto 1958. Družba je imela lani 773.404 lir dobička. Promet je bil naslednji: 3.49 milijona prevoženih oseb za 148,0 milijona lir. Travnaji so prevozili skupno 279.77 km, avtobusi pa 174.447 km. Po poročilu je sledila volitev upravnega odbora za naslednje poslovno leto. Delničarji so potrdili star odbor. Promet na tej progi je izredno živahen, nedavno so bile cene močno povišane.

MALA ŽELEZNISKA DELNISKA DRUŽBA

Te dni je vlada uvedla nov davek na proizvodnjo margarine, in sicer v višini 15.000 lir pri stotu. Prav toliko bodo morali uvozniki doplačati k vsakemu stotu uvožene margarine. Poleg tega bo za proizvodnjo potrebno dovoljenje, ki ga bodo podeljevali od leta do leta in ki bo stalo 15.000 lir na leto. Tovarni, ki bo izvozila margarine v tujino, bodo povrnila zadevni znesek, ki ga je plačala v smislu vladnega odloka. Med razpravo, ki jo je sprožil odlok med proizvajalci margarine, so nekateri tovarnarji izrazili nezadovoljstvo, češ da bo s tem davkom njihova proizvodnja tako prizadeta, da mnoge tovarne ne bodo zdržale.

DAVEK NA ŽIVO SREBRO IN ALKOHOL IZ JABOLK

Odbor za finance in zaklad pri poslanski zbornici se bo moral baviti v bližnji bodočnosti z vrsto vprašanj, ki zadevajo višino davka na živo srebro in jabolka. Visoki davek (32.000 lir na steklenico) je bil mogoče le tedaj, ko se je živo srebro prodajalo po zelo visoki ceni. Danes, ko se cene dosti nižje, so rudniki zašli v hudo krizo. Vlada je predlagala, da bi omenjeni davek

ILVA ima v načrtu milijardne investicije

Te dni je bil v Genovi zbor delničarjev železarn »ILVA« - Alti Forini e Acciaierie d'Italiae. Iz splošnega poročila, ki je bilo podano na običnem zboru za leto 1959, so razvidne težave, ki jih je imel tej družbi prizladelanski gospodarski zastoj. Povpraševanje po proizvodih ILVA je bilo vse leto omejeno zaradi gospodarskega zastoja pa tudi zaradi večje konkurence. Cene so nazadovale, čeprav je proizvodnja surovega železa, je bila in pločevine nazadovale v vsej državi. Tako je proizvodnja surovega železa v Italiji lani nazadovale v primerjavi z letom 1957 za 0,60%, proizvodnja jekla za 7,60%, pločevine pa za 7,10%.

SKORAJ 18 MILIJARD NOVIH INVESTICIJ

Družba ILVA je lani sicer povečala proizvodnjo surovega železa za 1%, toda njena proizvodnja jekla je nazadovala za 8,60%, proizvodnja pločevin pa celo za 18,70%. Lani je družba vložila v nove obrate 15.696 milijonov lir. Poleg tega je izdala za gradnjo ladij še 1.787 milijonov lir. Do leta 1960 ima družba v programu še gradnjo novih obratov, da bo lahko dvignilo svojo zmogljivost na letnih 1.900.000 ton surovega železa, 2.000.000 ton jekla in 1600.000 ton pločevin.

Položaj v tržaški železarni

OD KRANJSKE INDUSTRIJSKE DRUŽBE DO ILVE

V Trstu ima ILVA svojo železarno, ki zaposluje okrog 1500 delavcev in uslužbencev. Kakor znano, je železarno zgradila Kranjska industrijska družba leta 1895. Leta 1931 je železarna prešla v roke družbe ILVA: do leta 1938 je proizvajala le malo, in sicer predvsem gorilni plin za tržaško mesto. Pozneje so zgradili nekaj novih obratov in železarna je začela proizvajati tudi za ladjedelnice. Med zadnjo vojno je bila večkrat bombardirana in mnogi obrati so bili skoraj docela uničeni. Med leti 1952 in 1955 so obnovili uničene obrate in zgradili nekaj novih. Tako so povelali dok, v katerega so lahko puleli tudi večje ladje, tipa »Liberty«, ki so prevzale premog. Povečali so kokarnio in postavili še eno visoko peč.

Leta 1957 je železarna proizvedla: 85.457 ton surovega železa, 68.271 ton jekla in 47.610 ton pločevine. Poleg tega so pridobili še znatne količine asfalta in kemičnih gnojil. Vsa proizvodnja je namenjena v notranjost Italije, le majhne količine so odpremlj v zaledne države.

Novi davki vseh vrst

IDEALEN DAVEK

Koliko zasluži država vsak teden z raznimi športnimi stavami, nam bo jazno, ko zvemo, da pobere država tretjino vsega denarja, ki se steka v blagajne CONI in loterije. Če znesek presega 300 milijonov lir, naraste dedščina do 45%. Na vsak način je vsota denarja na razpolago dobitnikom le 56% vsega zaigranega denarja. Ni znano, ali so kdaj državljanji plačevali kakšen davek s tolikšno vnmno.

DAVEK NA MARGARINO

Te dni je vlada uvedla nov davek na proizvodnjo margarine, in sicer v višini 15.000 lir pri stotu. Prav toliko bodo morali uvozniki doplačati k vsakemu stotu uvožene margarine. Poleg tega bo za proizvodnjo potrebno dovoljenje, ki ga bodo podeljevali od leta do leta in ki bo stalo 15.000 lir na leto. Tovarni, ki bo izvozila margarine v tujino, bodo povrnila zadevni znesek, ki ga je plačala v smislu vladnega odloka. Med razpravo, ki jo je sprožil odlok med proizvajalci margarine, so nekateri tovarnarji izrazili nezadovoljstvo, češ da bo s tem davkom njihova proizvodnja tako prizadeta, da mnoge tovarne ne bodo zdržale.

DAVEK NA ŽIVO SREBRO IN ALKOHOL IZ JABOLK

Odbor za finance in zaklad pri poslanski zbornici se bo moral baviti v bližnji bodočnosti z vrsto vprašanj, ki zadevajo višino davka na živo srebro in jabolka. Visoki davek (32.000 lir na steklenico) je bil mogoče le tedaj, ko se je živo srebro prodajalo po zelo visoki ceni. Danes, ko se cene dosti nižje, so rudniki zašli v hudo krizo. Vlada je predlagala, da bi omenjeni davek

V letu 1958 pa so v železarni proizvedli 131.489 ton surovega železa, to je 53,9% več kakor v 1957. Proizvodnja jekla je nazadovala pa 32,4% in dosegla je »8.931 ton. Tudi proizvodnja pločevine je nazadovala, in sicer za 7,5%. Leta 1958 so namreč proizvedli le 44.055 ton.

Tržaška železarna ILVA zavzema 398.405 kv. metrov površine, od tega 72.822 kv. m je pokritih. Z mestom je povezan s cesto in železnico. Razpolaža tudi s lastnim pomolom za promet s surovinami in končnimi proizvodi. Konec decembra 1957 je bilo zaposlenih v železarni 1460 ljudi, od tega 1297 delavcev. Prvotno so bili med delavstvom nameščeni skoraj izključno slovenski delavci, ki so bili vajeni težkega dela v železarni. Pozneje je sprejemala železarna delavce tudi druge narodnosti, v zadnjih letih pa ne nameščajo več mladih slovenskih moči ko stopijo v po-

Bohinj, aprila

Bohinj z Bohinjskim jezerom je ne- koliko bolj odmaknen od prometnih žil kakor Bled. Še pred nedavnim je bil Bohinj docela svet zase in je bolj gravitiral k Tolminski in Furlaniji. Sedaj je seveda prav tako kakor Bled odprt za turiste iz vseh krajev in dežel, ki v tej prelepi okolici iščejo opočitka in osvežitve telesnih in duševnih sil.

Bohinjsko jezero (523 m) je največje stalno jezero Slovenije, saj meri po dolžini 4½ km, po širini pa 1 km. Največja globina jezera je 70 m. Skoz jezero teče Sava Bohinjka, ki izvira v srtni steni na zahodni strani jezera, nato pa kot slap Savica pada čez 60 m globoko v kotanjo. To je eden izmed najlepših slapov v Sloveniji. Jezero je obkroženo od visokih planin, čijih skalnate stene strmo padajo v dolino. Voda jezera je posebno prijetna za kopanje, saj poleti doseže do 25° C toplote. Na davno prošle čase nas spominja cerkva sv. Janeza, zgrajena v baročnem slogu v 14.stoletju. Cerkvica je res prav pokrajinska idila in velik duševni užitek za vsakega umetniško navdahnjenega obiskovalca. Bohinj nud svojim obiskovalcem krajše in daljše izlete in sprehode v svojo divno okolico; pozimi imajo izletniki tudi pri- ložnost smučanja. Ob jezera je več kopališč, igrišč za tenis, vožnja s čolnom, ribolov i. dr. Hoteli, gostilne in

— om —

DENAR ZA JUGOSLOVANSKO OBRTO

Jugoslovanska obrtna zbornica je letos dala na razpolago precejšnja finančna sredstva za procvit obrti v državi. Dobren del razpoložljivih sredstev bodo obrtne organizacije izkoristile ob priliki III. tehničnega sejma v Beogradu. Zbornica je tudi določila uvožno podjetje, ki bo izvršilo naročila, in sicer bo to podjetje »Jugothna«. Jugoslovanske obrtne organizacije bodo lahko naročile za 1 milijon dolarjev opreme in raznih strojev.

Turizem

AVSTRISKI TURISTI ODPRAVDEJUJO

Hoteli v Cervinji in Cesenatici, Rimini-ju so prejeli številne odgovore iz zdavnaj zaključenih prenočaj za turiste iz Avstrije. Ton, ki ga Avstrijci uporabljajo v odgovodnih pismih jasno izpičuje, da so avstrisiki turisti odpo- vedali svoj prihod zaradi italijanske politike v Južnem Tirolu. Doslej je odpo- vedalo svoj prihod v letoviščne kraje 10% Avstrijcev. Prizadet je tudi Gra- dež, kamor so sicer radi zahajali in kjer so po vojni Avstrijci zgradili mnogo letoviščarskih vil.

IZLETI IZ SLOVENIJE V ITALIJO

TVRDKA

Kerže

Ustanovljena leta 1866

TRGOVINA NA DROBNO
IN DEBELO!

Emajlirani štedilniki najmodernejših oblik na vsa goriva. Popolna oprema za kuhinje, jedilnice, restavracije iz emajla, nerjavečega (Inox) jekla, stekla itd. Električni likalniki, sesalci za prah, pralni stroji, grelci za vodo, hladilniki. Dekorativni predmeti umetne obrti, od keramike do brušenega kristala. Lestenci ter vseh vrst električnih luči, klasične in moderne oblike.

TRST, P.zza S. GIOVANNI 1, Tel. 35-019

OSTUNI - MOTO

TRST, UL. MACCHIAVELLI 28
Telefon 37-286

Ekskluzivni zastopnik za motorna kolesa DUCATI, AERMACCHI in MORINI — Novi in rabljeni motorji, velika izbira nadomestnih delov, - Placilne olajšave

AUTOMOTOR

IMPORT - EXPORT
PREDSTAVNIŠTVO za nadomestne dele italijanskih, nemških, angleških in ameriških avtomobilov ter nadomestnih delov za DIESEL motorje, pumpe, injektorje ter traktorje
TRIESTE-TRST, Via Udine 15
TELEFON 30-157 - 30-198

LUKSUZNE TISKOVINE
PISARNIŠKE
POTREBŠČINE
GUMIJASTI ŽIGI

Prodajamo in popravljamo
NALIUNA PERESATISKARNA - PAPIRNICARNA
U. BERNARDI
TRST - TRIESTEULICA MAZZINI 44
Telef. 63 667PREVOZNA
IN SPEDICIJSKA
TVRDKA

Giorgio Vitturelli

GORICA
UL. ALPIERI, 17/A
Telef. 5004/5404T R S T
UL. LAVATOIO 2
Telefon, 24. 091

G. M. COLOMBIN & FIGLIO

UVOZ - IZVOZ

PLUTOVINE
in IZDELKOV

Trst, Porto Industriale - Zaule

TEL. 99-182

Tigr. COLINTER - TRIESTE

„Gondrand“

TRST - TRIESTE, VIA CARDUCCI 10

Telefon: 37-157

Telegrami: GOND RAND - TRIESTE

**PODJETJE S POPOLNO USTREZAJUJOČO
OPREMO ZA PREVOZ GOVEJE ŽIVINE,
KONJ, PERUTNINE, MESA IN JAJO**

Lastna obmojna postaja na Proseku (Gondrand Prosacco)
s hlevi za počitek živih živali

PRIZNANO MEDNARODNO
AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE

LA GORIZIANA

GORIZIA - VIA DUCA D'AOSTA N. 88 - TEL. 28-45 - GORICA

PREVZEMAMO PREVOZ VSAKOVRSNEGA BLAGA

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

MAGAZZINI DEL Corso

TRIESTE - TRST — Corso Italia 1
(vogal P. Borsa) — Tel. 29-043

Bogata izbira moških, ženskih in otroških
dežnih plaščev iz najlona, popelina in makó.

Neizpodbitne cene — Dežni plašči po

6.700 lir iz najlona za moške in ženske

Obiščite nas s polnim zaupanjem!

Splošna
trgovskaUVOZ
IZVOZK O P E R
(CAPODISTRIA)
TELEFON 43 in 100

VSE USLUGE NA C.T.O. AUTONOMO

Jadran

IMPORT - EXPORT

IZVOZ IN UVOZ VSEH ARTIKLOV PO
GORIŠKEM IN TRŠKAŠKEM SPORAZUMU

sežana, telef. 4, 62, 66

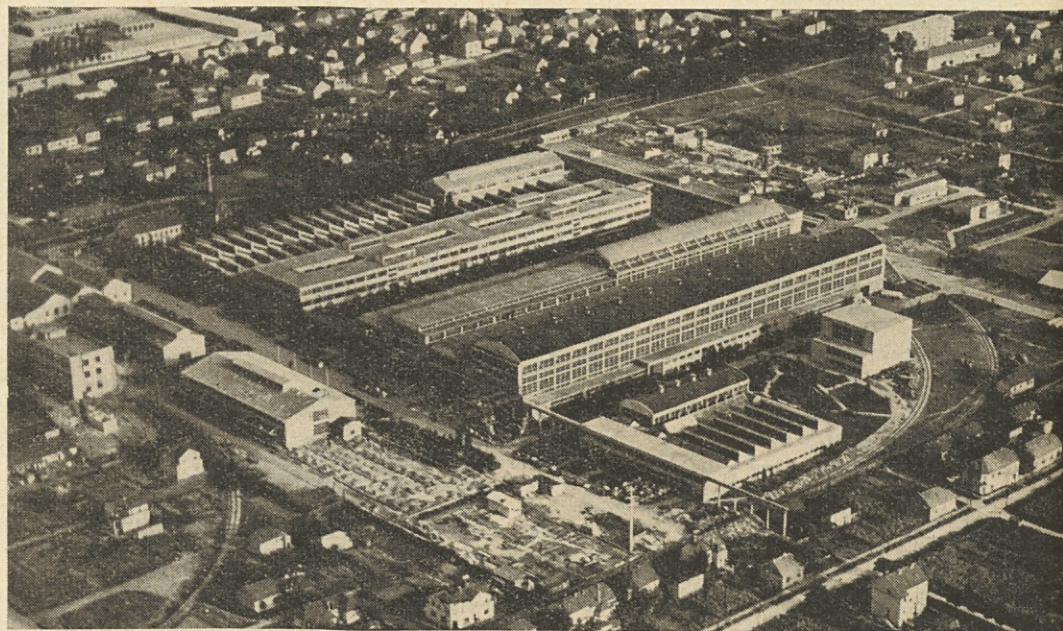
z obratom LIPICA, kjer deluje pitališče goveje
živine za izvoz in kobilarna z jahalno šolo

Zelena kraška oaza LIPICA je priljubljena izletniška točka. Njene livade Vas vabijo na izprehode, odih in razvedrilo. Na lepih lipicancih imate možnost napraviti lepe jahalne ture in novinci se lahko nauče jahanja. Za okrepčilo pa poskrbi sodobno prenovljena in s kraškimi dobrotami založena gostilna v LIPICI.

„Rade Končar“

Tvornica električnih strojeva - Zagreb

FALLEROVO ŠETALIŠTE br. 22

Telefon: 34-051

Telegram: KONČAR ZAGREB

PROIZVODI:

MOTORE, GENERATORE, TRANSFORMATORE,
APARATE ZA NISKI NAPON, APARATE ZA VISOKI NAPON,
ELEKTRIČNE PEČI I GRIJAČE

IZVODI:

U TURSKU, GRČKU, ŠVICARSKU, POLJSKU, MADJARSKU,
SSSR, UAR, PAKISTAN i zemlje Južne Amerike.

C. I. G. E. M.

Sec. a r. l.

TRGOVINA, INDUSTRIJA I MINERALI

UVOZ - IZVOZ I PRETSTAVNIŠTVA

TRIESTE - Piazza della Libertà 3 - Tel. 29-212

Telegrafski naslov: CIGEM - TRIESTE

SPECIJALIZOVANI - UGLAVNOM NA PRIBAVLJANJU POLJO-

PRIVREDNIH STROJEVA, ALATA I INDUSTRIJSKIH ARTIKALA

GENERALNO ZASTOPSTVO

Adamič Josip

TRST - TRIESTE

Via S. Lazzaro 23 - Telefon 31-996, 28-449

ZASTOPA:

„DELMARIS“, Izola, izvoznik kon-

viranih rib.

„FRUCTUS“, Koper, združeno podjetje,

izvažajo in uvažajo sadje in zelenjavo.

„COOPERATIVA“, Beograd, izvažajo sadje

in zelenjavo, suhe gobe, suhe slive, krmo

za živino.

„RIBA“, Izola, izvažajo sveže ribe, uvažajo

ribske potrebščine.

„RIBIČ“, Piran, izvažajo sveže ribe, uvažajo

ribske potrebščine.

Steklarna

„Boris Kidrič“

ROGAŠKA SLATINA

Proizvaja in izvažajo:

luksuzno brušeno steklo v raznih formah
po naročilu in želji kupca.

VOČE ZAGREB

Izvažajo:

Sve vrste voča, svežeg i suvog
sočiva i njihovih proizvoda, na-
ročito sveže pečurke, suve dal-
matinske maraske, maraskin sok,
suve šljive, mekčinu, badem,
orahe, lešnike, med, rakiju (šilji-
vovicu), šumske plodove, mekinje
i drugu krmu

Uvažajo:

južno voće, kolonijalne i druge
poljoprivredne proizvode

KMETIJSKA ZADRUGA V TRSTU

Ul. Foscolo 1 - tel. 94-386

Podružnice: Trst, Ul. Flavio 23

Mlje, Ul. Roma 1

Nudimo Vam vse potrebščine za
vinogradništvo, poljedelstvo
in živinorejo!

Juče,

Bernardino

BOGATA IZBIRA TKANIN ZA MOSKE IN ŽENSKO

KONFEKCIJA - DEŽNI PLAŠČI KRAVATE ITD.

Pri cerkvi Sv. Antona N. TRST - Ulica S. LAZZARO 13 a

(Govorimo hrvatski)

Telefon 23-810

ŽELEZARNA JESENICE

JESENICE NA GORENJSKEM

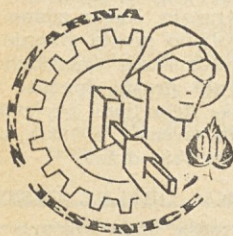
Izradjuje za potrebe mašinogradnje:

VALJANI ČELIK — VUČENI ČELIK — LIM (DEBELI, SREDNJI,
TANKI) — HLADNO VALJANE TRAKE — VUČENU ŽICU — ZA-
VARENE CIJEVI — ELEKTRODE — POLUPROIZVODE ZA DALJNU
PRERADU.

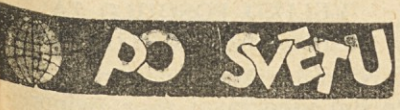
U SVIH VRSTAMA:

GRADJEVINSKE I KONSTRUKCIJE NELEGIRANE I LEGIRANE
VRSTE ČELIKA PO DIN NORMAMA ZA OPĆU MAŠINOGRAĐNJU
— UGLJENIČNI I LEGIRANI ALATNI ČELIK ZA IZRADU RUČNOG
I MAŠINSKOG ALATA ZA OBRADU METALA, DRVA I DRUGOG
MATERIJALA — SPECIJALNE VRSTE ČELIKA ZA NAROČITE SVRHE

Detaljne podatke o vrstama, osobinama pojedinih vrsta čelika, na-
činu termičke obrade, dimenzijama, tolerancijama i načinu isporuke
pruža Vam

Katalog proizvoda Železarne Jesenice

40 LET REVOLUCIONARNE BORBE Komunistične Partije Jugoslavije

V Jugoslaviji so 40-letnico ustanovitve Komunistične stranke (20. aprila) proslavili kot državni praznik. Ob tej priložnosti je predsednik Tito imel v Beogradu kot glavni tajnik stranke svečan govor pod naslovom »40 let revolucionarne borbe Komunistične partije Jugoslavije«. Govornik je naglasil, da je bilo zgodovinsko poslanstvo stranke v tem, da se bori za pravičništvu družbeni sistem — za socializem. To svojo nalogo je stranka izvršila najbolj dosledno za Komunistično stranko Sovjetske zveze. Dvakrat je predsednik Tito začel gledišče Komunistične partije Jugoslavije nasproti Stalinovi politiki in njegovi zgrešeni uporabi Leninovih idej. Omenil je Stalinove »čistke«, ki so stale življenje nad 100 jugoslovanskih komunistov, katere je posiljal na jugoslovanska Komunistična stranka na šolanje v Sovjetsko zvezo.

Stranka je hudo trpela za časa šest januarske vladavine v prejšnji Jugoslaviji. Predsednik Tito je obširno govoril o organizaciji narodnoosvobodilne borbe proti fašističnim okupatorjem, ki se je začela 4. julija 1941 na poziv Komunistične stranke, ki je Hitlerjeva Nemčija napovedala vojno Sovjetski zvezi. Decembra 1941 je bila ustanovljena I. proletarska brigada kot prva uniformirana vojska enota, toda Stalin je bil proti njeni ustanovitvi ter je v začetku leta 1942 označil to dejanje kot sektaštvo. Rodoljubni in napredni ljudje so se začeli zbirati v ljudski fronti pod geslom »Bratstvo i jedinstvo« ter so odklanjali nacionalno in versko sovraštvo. Narodno osvobodilna vojska je v začetku 1944 štela že 300.000 moč, ob koncu vojne pa 800.000 moč. Od 12.000 komunistov, ki jih je štela stranka julija 1941, jih je ostalo pri življenju ob koncu osvobodilne borbe samo 5000.

Po vojni je bilo jugoslovansko gospodarstvo obnovljeno in preobrazeno v duhu socialističnih idej. Delavski razred se je ojačal z dotokom kmetov iz dežele. Kmečko prebivalstvo, ki je pred drugo svetovno vojno predstavljal 76% vsega prebivalstva, se je skrčilo na nekaj čez 50%. Govoreče o organizaciji socialističnega gospodarstva je predsednik Tito omenil, da je bila izvršena večja decentralizacija in da je bila gospodarskim ustanovam, podjetjem in komunam priznana večja svoboda.

Zgrešeno Stalinovo pojmovanje socializma je dovelo do znanih dogodkov na Madžarskem, na Poljskem, pa tudi že prej do nastopa Informbiroja proti Jugoslaviji leta 1948. Ni slučajno, da je Jugoslavija prišla prva na udar Stalinove politike. Priprave na revolucijo v Jugoslaviji so bile izvršene v teku dolgotrajnega procesa revolucionarne borbe, ki so jo vodili jugoslovanski komunisti z lastnimi silami. V času orožne borbe in v izgradnji socializma je moralo vodstvo računati s posebnimi jugoslovanskimi razmerami. Jugoslovanska revolucija je prišla odklanjati vse kar je bilo negativnega v Stalinovi teoriji in praksi, v kateri je prišlo do izrazne nezupanje in množice in predvsem v delovne kmečke množice. V sporu z Informbirojem so se začeli krečiti moči, ki so zahtevali, da se iz socialistične prakse odstranijo nepravilnosti. Prav v teh silah je zapopadla velika internacionalistična vloga socialistične Jugoslavije. Govornik je nato obsodil gonjo voditeljev vzhodnega tabora in nekaterih komunističnih voditeljev na Zahodu proti Jugoslaviji. Glede razvoja mednarodne politike je govornik izrazil prepričanje, da se delitev držav na bloke ne bo poglobila, pač pa da bodo bloki oslabili.

SKRBNO OBNOVLJANJE POLJSKIH MEST. Nekimski novinar začuden ugotavlja, da so Poljaki obnovili mesto Marbok (nekdanji nemški Marienburg) posvsem v starem slogu, čeprav mnogo starih spominja na nemško vladavino. Tako so obnovili tudi razne nemške dvorce. Sicer Poljaki naglašajo, da je bil Marbok že v preteklosti 300 let pod poljsko vladavino (od leta 1466-1772), to je se po času, ko je prvič podlegel nemškemu osvajanju slovanskih dežel.

FRANCOZI USTAVILI ČESKOSLOVASKO LADJO »LIDICE« Med Francijo in Čecoslovaško je nastal hud diplomatski spor, ker je francoska mornarica ustavila na odprtem morju českoslovaško ladjo »Lidice« ter jo odpeljala v pristanišče Mers-el-Kebir. Francozi trdijo, da je bila ladja natovljena z orožjem, ki je bilo namenjeno alžirskim upornikom. Čecoslovaška ugovarja, da gre za orožje namenjeno Maroku, ki je neodvisna država. Francozi trdijo, da je po njihovih obvestilih »Lidice« zapustila prvega aprila Gdiniyo, kjer je najprej natovila 75 škodljivih avtomobilov in razno elektro tehnično opremo. V zadnjem trenutku so dodali še 581 ton raznega orožja (12.000 puške »Mausers«, 11 milijonov nabojev 7,92 mm in 2 milijona nabojev 9 mm za strojne puške). Francozi so izkrcali orožje v Mers-el-Kebiru ter nato izpustili ladjo.

ITALIJA ODKLANJA. Na svečani seji evropskega ministrskega sveta ob priliki njegove desetletnice v Strasbourgu je avstrijski zunanji minister Figl sprožil vprašanje Južnega Tirolskega in poskušal kritizirati ravnanje Italije. Predsednik (Belgije), ga je prekinil, češ da ni mogoče razpravljati o podobnih vprašanjih ob takšnih priložnostih. Pozneje je o tem vprašanju govoril v Strasbourgu avstrijski poslanec Tončič. Del italijanskega tiska, tako na primer »Corriere della Sera«, odločno odbija po besedi, da bi se vprašanje Južnega Tirolskega postavilo pred katorkoli mednarodno forum. To je tudi gledišče rimske vlade.

ODSTRANITVE FANFANJEVCEV Z VAZNEJSIH DIPLOMATSKIH MEST. Segnjeva vlada je odredila številne premestitve italijanskih diplomatov, in sicer tako, da je postavljal Fanfanijeve pristaje na manj važna mesta. Premestitve razlagajo tudi v tem smislu, da so na važna mesta bili postavljeni odločni pristaši Atlantske zveze (NATO). Fanfanijev diplomatski svetovalec Manzini polde za poslanika v Caracas in glavni tajnik zunanje ministrstva De

Delavci vodijo tržaško pekarno

Zadruga v zadrugi, mala zadruga pekov, torej proizvodna zadruga v veliki konsumni zadrugi Delavskih zadrug v Trstu. Pekovska zadruga je bila ustanovljena dne 29. julija 1957 in šteje 26 zadrugnikov. Njen predsednik je Alfred Coslovich. Njena ustanovitev ni posledica združnega gibanja in propagande, temveč je nastala iz potrebe, da se prepreči brezposelnost njenih sedanjih članov. Zadruga niso več danes nekaj nenavadnega, ali v tej zadevi smo pred popolnoma novim pojavom, ko so se delavci neke že obstoječe industrije združili, vzeli v najem tovarno, v kateri sedaj delajo na svoj lastnen račun in svojo odgovornost. Dogodki so se namreč razvili takole:

Delavska zadruga so začele prodajati svoj kruh že leta 1910, konec leta 1925 v dobi fašizma je bil odstavljen od članov izvoljeni odbor in so Delavske zadruga prišle pod komisarsko upravo ter tako postale neka poldržavna ustanova, ki nima več ničesar skupnega z združništvom razen imena. In ta fašistična uprava je začela tri leta pozneje graditi sedanjo avtomatično pekarno, ki so jo spustili v pogon februarja 1930. leta. Pekarna je bila proračunana na dnevni 150 stotov (največja avtomatična peč je dolga 15 metrov in speče 50 do 60 stotov v osmih urah, a zdaj ni več v rabi), toda tega maksimuma zmogljivosti ni dosegla niti v dobi živilskih izkaznic, ko je bilo v njej zaposlenih 75 oseb. Po odpravi izkaznic se je začela proizvodnja vedno bolj krčiti in primanjkljaja vedno bolj naraščati. To je dovelo upravo leta 1957 do odločitve, da se reši tega bremena. Najboljša rešitev za Delavske zadruga bi bila seveda prodaja tega podjetja, kar pa se je bilo glede na tedanji gospodarski položaj pekarne izključeno.

Uprava je naznanila delavcem in uslužbenecem, da ne more več prenašati velikega primanjkljaja in da je primorana pekarno zapreti. Hkrati jim je predložila, naj bi vzeli pekarno v najem in nadaljevali proizvodnjo na svoj račun. Nameščenci so predlog sprejeli in ustanovili proizvodno produktivno zadrugo, ki je položila 3 milijone lir kavnje in plačujoči Delavskim zadrugam primerno temeljino. Sicer pa je pekarska zadruga popolnoma neodvisna, kupuje moko in vse druge potrebščine, kjer hoče in prodaja kruh komur hoče. Sedanja proizvodnja znaša okoli 23 stotov dnevno, 50% tega ji odkupijo Delavske zadruga za svoje prodajalnice.

SVOJSTVEN POJAV

Ta razmeroma majhna zadruga v Carboli bi nas ne zanimala več kakor toliko, ako bi bila navadna druga starega tipa, toda tu smo pred popolnoma novim pojavom, ki ima vse znake pristne samonikne socialiste zadruga.

V običajnih proizvodnih združbah so zadrugniki gospodariji tudi strojev, poslopja in sploh vsega, kar sodi v podjetno proizvodnjo; so torej nekakša mešanica proletariata in kapitalizma, medtem ko je v naši zadrugi delo ločeno od kapitala in celo od birokra-

zma, ker zaposlena uradnika nista člana zadruga, Zgradba, oprema in stroji so ostali last Delavskih zadrug, ki so postale dejansko državno podjetje, ko so l. 1925 prišle v roke fašističnih komisarjev. Država je torej dala svojo tovarno v najem v tovarni zaposlenim delavcem. In kdaj se morali zaradi primanjkljaja pekarno zapreti. To pomeni, da so proizvodno podjetje, ki ni moglo nadaljevati s poslovanjem na stari kapitalistični podlagi, rešili s tem, da so ga na najbolj pravičen in praktičen način socializirali. Koliko težko bolnih proizvodnih podjetij bi se dalo ozdraviti na podoben način!

Drago Godina

— 0 —

Nove olajšave v obmejnem prometu

Na zasedanju stalne italijansko-jugoslovanske mešane komisije v Vidnu so sprejeli nekaj ukrepov, ki bodo še bolj olajšali prehod meje v obmejnem prometu. Imetniki propustnice se bo lahko vračal na svoje ozemlje čez različne bloke in ne kakor doslej, ko se je moral vrniti čez isti blok, čez katerega se je podal na sosednje področje. Ostane v veljavi omejitve, da vsakdo lahko stopi čez katerikoli blok, toda le na Gorškem in Videmskem. Ista omejitev velja seveda tudi za Goricičane in Videmčane. V roku 15 dni se bodo sestali krajevni obmejni organi, ki bodo v podrobnosti proučili to vprašanje. Dotlej ostanje v veljavi še stare določbe.

Dosedanji »karnet« za začasen izvoz motornih vozil je bil v načelu odpravljen. Zamenjala ga bo knjižica, ki bo za zdaj veljala tri mesece in bo podobna propustnici. Delili jih bodo brezplačno na obmejnih prehodih, kjer ji bodo tudi podajali veljavnost vsake tri mesece. Tudi o tem se niso določene podrobnosti in karnet bo potreben še tri mesece.

Člani mešane komisije so se spora zumeli o številu cigaret, ki jih imetniki propustnic lahko vzamejo čez mejo. V obe smeri bodo dovolili prenos dveh odprtih zavojkov po 20 cigaret na osebo. Pri živilih pa so povečali količino kruha, testenin, kave in žganja, ki se lahko prenesejo čez mejo.

Mešana komisija je še sprejela sklep, da se avtobusna proga Trst - Umag podaljša do Novega grada. Letos bodo uvedli tudi progo Trst - Gorica - Nova Gorica, ki je bila predvidena že v videmskem sporazumu.

Končno sta predsednika italijanske in jugoslovanske delegacije podpisala zapisnik, ki predvideva svoboden dostop italijanskim in jugoslovanskim turistom na Mangrt in Kanin. Planinci bodo smeli na vrh — pri tem je treba preračunati mejo, ki teče po pobočjih hribov — vsako leto med 15. majem in 15. septembrom, in sicer kar z osebno izkaznico.

Spremembe v jugoslovanskem tisku

»DELO« NAMESTO DVEH DNEVNIKOV

Nomesto »Slovenskega poročevalca« in »Ljudske pravice« začne l. maja izhajati v Ljubljani nov dnevnik pod imenom »Delo«. Vodstvo novega lista je napovedalo, da bo list izhajal vsak dan na 10 do 16 straneh. Cena novega lista bo 20 dinarjev in kolportaži, medtem ko bome mesečna naročnina znašala 400 dinarjev. Vsi naročniki »Ljudske pravice« in »Slovenskega poročevalca« bodo odslej prejemale »Delo«. List ima stalne dopisnike v Rimu, Trstu in na Dunaju, sicer mu je na razpolago zunanji politični servis »Borbe«. Uredništvo in uprava bosta v dosedanjih prostorih Slovenskega poročevalca, ker so prostori v novi palači »Ljudske pravice«, kjer tudi gradijo posebno tiskarno, določeni za drugi tisk.

»PRIVREDNE PREGLED«, ki je do sedaj izhajal trikrat na teden v Beogradu, je pričel izhajati kot dnevnik. Jugoslovanski gospodarski tisk se je v povojnih letih močno razvil.

— 0 —

JUGOSLOVANSKI TRAKTORJI ZA BRAZILJO. Beograjsko podjetje »Tehnopromet« je zaključilo pogodbo za dobavo Braziliji 500 traktorjev »Zadrugar«. Vrednost traktorjev se suče okoli 15 milijona dolarjev. Podjetje se tudi pogaja za dobavo raznih poljskih strojev, zlasti sejalnih naprav in plugov.

JUGOSL. VINA V LONDONU

V Londonu so priredili poskušnjo jugoslovanskih vin. Med vsemi vrstami je bilo deležno največjega priznanja belo slovensko vino iz okolice Ljutomerja in Ormoža.

Kultura in življenje

NEKAJ O GLEDALSKI IN FILMSKI CENZURI

Italijanska notranja komisija planske zbornice je te dni odobrila vladni načrt zakona o cenzuri nad gledališkimi in filmskimi deli. Komunistični poslanci so glasovali proti sprejetju novega zakona, medtem ko so se socialisti povoljno izrekli o njegovi vsebini. Zdaj bodo o tem načrtu morali razpravljati še v senatu.

Vladni načrt zakona o gledališki in filmski cenzuri določa med drugim, da bodo izvajale cenzuro posebne komisije prve in druge stopnje. Te bodo morale ugotoviti, če vsebuje gledališko delo ali film prizore, ki nasprotujejo splošnemu občutju sramežljivosti, ali pa če daje poudarka s pretrpetljivimi podrobnostmi, ki niso bistvene za umetnostni izraz dela, resničnim ali samo namišljenim dogodkom, s čemer lahko pride do motnje splošnega občutja glede morale ali družinskega reda ali pa bi se celo pospeševalo širjenje samomorov in zločinov. V takšnih primerih mora pristojna cenzurna komisija predvajanje inkriminiranega prizora, gledališkega dela ali filma prepovedati in svoj ukrep priporočiti cenzurni komisiji.

Cenzurna komisija lahko prepove predvajanje celotnega filma ali gledališkega dela, če ugotovi, da so v njem prizori, ki lahko dajo povod za uradno uvedbo kazenskega postopka, ker njihova vsebina moti javni red in mir ter lahko povzroča neredne ali zločine. Predlagatelj gledališkega dela ali filma prejme v tem primeru poziv, naj delo umakne ali pa naj ga spremeni po navodilih cenzurne komisije.

Če se predlagatelj temu nasvetu upre, predloži komisiji, ki je delo pregledala, svoje mnenje o njem glede na državnemu tožilstvu pri življenjskem sodišču v Rimu. Prizivno sodišče izreče nato končno sodbo o tem, ali je treba uvesti proti filmskemu producentu oziroma predlagatelju gledališkega dela kazenski postopek. Producent oziroma predlagatelj se lahko pritoži proti sodbi prizivnega sodišča na kasacijo.

V kolikor bi kakšno gledališče ali kinematograf predvajal javnosti gledališko delo ali film brez potrebne oblasti dovoljenja, zapade delničarji globi in celo zapori dyorane za dobo tridesetih dni.

Določbe predlaganega načrta zakona o gledališki in filmski cenzuri so torej stroge, vendar razumljive, če upoštevamo vedno večjo vojno nalogo, ki jo pridobiva gledališke in filmske predstave, ter njihove verjetne porazne učinke zlasti na mlajšijo doraščajočo mladino, če ni njihova vsebina primerna in ne odgovarja tako imenovanemu splošnemu občutju glede morale in javnega reda.

jj.

RAZSTAVA TRŽASKEGA UMETNIKA

Akademski slikar Lojze Spacal razstavlja v tržaški občinski galeriji svoja zadnja dela. Razstavljenih je 28 grafik med temi tudi dela, za katere je naš slikar lani prejel nagrado za grafično umetnost na bienali v Benetkah. Odprtju razstave v sredo, 22. aprila je prisostvovalo številno občinstvo. Razstava ostane odprta do 5. maja.

TAVČARJEV »PEKEL JE VENDOR PEKEL« V NOVM SADU

Slovensko narodno gledališče iz Trsta bo sodelovalo s Tavčarjevo fantazijo »Pekel je vendar pekkel na festivalu jugoslovanske dramatike, ki bo na Sterijinem pozorju v Novem Sadu. Predvideni so tudi nastopi v Beogradu, Zagrebu in Subotici. Omeneno delo našega tržaškega rojaka dr. Josipa Tavčarja je doživelo pred kratkim prodoren uspeh v sijajni Babičevi režiji na premieri v tržaškem Avditoriju.

FILMSKI FESTIVAL V CANNESU

Jugoslavija bo na svetovnem filmskem festivalu v Cannesu zastopala film »Vlak brez voznega reda«, ki ga je režiral Veljko Bulajić. Vsebinska filma se nanaša na kolonizacijo v povojnih letih. Siromašni kmetje se z vsem premoženjem in živino preselijo iz pasivne Zagore v Dalmacijo v bogato Baranjo. Na poti z vlakom brez voznega reda se zanje začnejo individualne drame in spori, spletajo ljubezni in ločitve, odigravajo rojstva in smrti, ki jih uvajajo že v novo življenje v novih krajih Baranje. Ta tematska preprostost je glavna odlika tega zares umetniškega filma, ki ga na splošno imajo za najboljši izdelek dosedanjega filmskega prizadevanja v Jugoslaviji. Pri njem je sodelovalo 85 mladih poklicnih igralcev.

DVA KONCERTA INVALIDSKEGA PEVSKEGA ZBORA IZ LJUBLJANE

Invalidski pevski zbor iz Ljubljane, ki slavi prav te dni 15. obletnico ustanovitve in ki ima za seboj tako pomembno preteklost in toliko uspehov, priredi v nedeljo, dne 10. maja pri nas dva koncerta: enega na Opčinah ob 15.30 uri in drugega na Kontovelu ob 18.30 uri. Invalidski pevski zbor je priredil doslej nad 600 koncertov in je gostoval v raznih evropskih državah in tudi v Trstu. Kot vereni tolmáč izvirnih melodij, ki so se rodile v najtežjih vojnih časih, nam prinaša invalidski pevski zbor prijetni glasbeni užitek.

TRŽAŠKI PESNIK GUIDO SAMBO je objavil novo zbirko pesmi v tržaškem narečju pod naslovom »Omni e contrade«. Oceno objavimo prihodnjik.

Naslednji hoteli se priporočajo

- Hotel COLOMBIA**
- Trst, ul. Geppa 18, tel. 23-741 in 31-083 II. kategorije. • Sedemdeset postelj. Vse hotelske udobnosti. Enoposteljne sobe od 1100-1400 lir, dvoposteljne od 2200-2600 (davki in postrežba vključeni).
- Hotel ADRIA**
- Trst, Capo di Piazza 1 - Tel. 36-478 (Piazza Unità) III. kategorije. — Popolnoma obnovljen. Vse hotelske udobnosti. Enoposteljne sobe od 950 do 1360 lir, dvoposteljne od 1900 do 2500 (davki in postrežba vključeni).
- Hotel POŠTA**
- Trg Oberdan 1 (v centru mesta) - Tel. 24-157. — Vse udobnosti, mrzla in topla tekoča voda, centralna kurjava, telefon v sobah, Dvigalo. Cene od 750
- Hotel ABBAZIA**
- Trst, Ul. Geppa 20 - Tel. 23-068 III. kategorije. — Vse hotelske udobnosti. Enoposteljne sobe od 875 do 1100 lir, dvoposteljne od 1700 do 2200 (davki in postrežba vključeni).
- Hotel SLON**
- Ljubljana, Titova 10 - Telefon 20-643 do 46. — Priporočamo obiskovalcem svoje obrate: kavarno, restavracijo in bar.
- Hotel MOSKVA**
- Beograd, Kategorija A. Razpolaga s 100 udobno opremljenimi sobami, apartmani, sobami s toplo in mrzlo tekočo vodo, telefonom, restoranom z domačo in tujo kuhinjo, kavarno, barom, salonom za bankete in konferenice, vodiči in šoferji. Popust za skupine!
- Avtobusne proge**
- Proga: Trst - Sežana - Ljubljana**
- Odhodi iz Trsta: vsak dan ob 7.30 (SAT) in ob 18.00 (SAP).
Odhodi iz Ljubljane: vsak dan ob 6.30 (SAP) in ob 16.40 (SAT).
Odhod iz Sežane v Trst ob 8.30.
- Proga Trst - Sežana**
- Ob petkih in sobotah odhod iz TRSTA ob 7.00 in 15.30; z Opčin ob 7.20 in 15.50; Ob nedeljah in ponedeljkih odhod iz Trsta ob 9.30 in 19.00. Odhodi iz SEŽANE ob petkih in sobotah ob 9.30 in 18.30; ob nedeljah in ponedeljkih ob 8 in ob 14.30.
- (SAT - SARA - SLAVNIK)
- Proga: Ljubljana - Postojna - Gorica Ob delavnih.**
- Odhod: iz LJUBLJANE ob 6.30
Odhod: iz GORICE ob 14.30 (SAP)
- Proga: Trst - Opatija - Reka**
- Odhodi iz Trsta: vsak dan ob 7.00 in ob 17.30.
Odhod z Reke vsak dan ob 6.00 in 16.30. (SARA - AUTOTRANS)
- Proga: Trst - Herpelle-Kozina**
- Odhodi iz Trsta: ob sobotah ob 7.30 in 13.10, ob torkih pa ob 13.10 in 19.00. Odhodi iz Herpelj v Trst ob sobotah ob 9.00 in 14.30.
Ob torkih ob 8.15 in 14.30 (SLAVNIK)
- (AUTOVIE CARISCHE)
- Proga: Trst - Pesek**
- Odhodi iz Trsta: ob delavnih ob 7.45, 13.10 in 17.30, ob praznikih pa ob 11.30 ter ob 17.30. (AUTOVIE CARISCHE)
- Proga: Trst - Ferneče**
- Odhodi iz Trsta: ob delavnih ob 7.30, 13.10 ter 18.00, ob praznikih ob 10.00, 13.10, 14.30, 18.00 in 20.30.
- Proga: Trst - Škoflje**
- Odhodi iz Trsta: ob delavnih ob 5.40, 6.00, 7.00, 8.15, 9.15, 11.15, 12.00, 13.15, 14.30, 16.15, 17.15, 18.30, 19.15, 20.00, 22.15. Ob praznikih ob 6.00, 7.00, 8.15, 9.15, 11.15, 14.30, 17.15, 18.30, 20.00 in 23.15. Avtobusi odpeljejo s Trga Stare Mitnice (Largo Barriera Vecchia).
- Proga Trst - Koper**
- Vozi vsak dan
- Odhodi iz Trsta: 7.00, 11.00, 12.00, 13.00, 15.30, 17.00, 19.00.
Odhodi iz Kopra v Trst: 6.00, 7.00, 8.45, 14.00, 15.00, 17.50, 18.00. (TORTA — SLAVNIK)
- Proga Trst - Pulj**
- Odhod iz Trsta: ob ponedeljka do sobote ob 7.25 in 14.15.
Ob nedeljah ob 7.25, 7.30 in 14.15. Odhod iz Pulja v Trst ob ponedeljka do sobote ob 6.30 in 16.30.
Ob nedeljah ob 6.30, 16.00 in 16.30. (AUTOSABRACAJ - TORTA)
- Proga Trst - Buje**
- Odhod iz Trsta vsak dan ob 7.30, 16.00. Odhod iz Buja v Trst ob 6.30, 17.00. (TORTA - ISTRATAUTO)
- Proga: Trst - Umag**
- Odhodi iz Trsta: ob 8.00, 12.20, 14.45 ter 18.30.
Odhod iz Umaga v Trst: vsak dan ob 7.30, 11.15, 15.15, 18.05. (ISTRATAUTO)
- Proga: Gorica - Solkan**
- Razen ob nedeljah in praznikih. Odhod iz Gorice vsak dan ob 9.00; 11.30; 16.30; 18.30.
Odhod iz Solkana ob 7.30; 11.00; 14.00; 18.00. (F. RIBI)
- Proga: Gorica - Šempeter - Vrtolba**
- Razen ob nedeljah in praznikih. Odhod iz Gorice ob 9.00 in ob 14.00. Odhod iz Vrtolbe ob 9.30 in ob 16.00.
- Proga: Gorica - Števerjan - Medana**
- Razen ob nedeljah in praznikih. Odhod iz Gorice ob 7.00; 12.30 in 16.00. Odhod iz Medane ob 8.00; 13.30; 17.00. (F. RIBI)
- Proga: Gorica - Tolmin - Bovec - Trbiž**
- Vozi vsak dan kadar je prehod čez Predil prečel (sneg), v tem primeru vozi samo do Boveca in nazaj. Odhod iz Gorice ob 16.30. Odhod iz Trbiža ob 15.00. (F. RIBI)

Olajšave za inozemske turiste

»Privredni pregled« poroča iz Beograda, da so pogajanja med Jugoslavijo in Italijo za pospešitev turizma pred ugodnim zaključkom. Na podlagi tega sporazuma pričakujejo Jugoslovani večji obisk italijanskih turistov. Sicer je znano, da se italijanski turisti edlejo bolj zanimajo za Jugoslavijo; najbolj jih privlačijo Dalmacija. »Jadrinja« bo uvedla sezonsko progo med Dubrovnikom in Barijem.

Z druge strani poroča »Gospodarski vestnik« naslednje:

Na sestanku s predstavniki potovalnih in turističnih agencij, ki ga je pred kratkim sklical v Kopru generalni konzulat FLRJ iz Trsta, so udeležence seznanili z nekaterimi spremembami oziroma poenostavitvami postopka za kolektivna potovanja v Jugoslavijo. S temi olajšavami naj bi se povečal predvsem dotok italijanskih in drugih turistov iz Italije v predsezoni, ko zmogljivosti naših hotelov niso zasedene, turisti pa lahko bivajo pri nas po nižjih cenah, ki so določene za predsezono in po sezoni. Spremembe oziroma poenostavitve postopka za kolektivna potovanja iz Italije v našo državo naj bi bile v naslednjem:

Praksa izdajanja kolektivnih vizumov za kolektivne potne liste ostane tudi v prihodnje v veljavi, le da za udeležence kolektivnega izleta ni treba izpolnjevati kartonov, pa tudi fotografije niso potrebne. Potovalna agencija bo sestavila seznam vseh oseb, ki potujejo s kolektivnim potnim listom, in sicer v dveh izvodih z najvažnejšimi podatki, kot so navedeni v kolektivnem potnem listu. Ta seznam bo overil generalni konzulat FLRJ v Trstu, vodja izleta oziroma vodič pa bo en izvod seznama izročil jugoslovanskemu obmejnemu organu pri prihodu v državo, drugega pa pri odhodu iz naše države.

Doslej je bila uveljavljena praksa, da je izdal jugoslovanski konzulat v Trstu kolektivne vizume za inozemske turiste — neitalijanske in na podlagi seznamov, ki so jih sestavljale potovalne agencije v štirih izvodih, za enodnevne izlete v Potojsko jarno pa na podlagi individualnih potnih listov. V prihodnje bo veljala ta olajšava tudi za turiste — italijanske državljane. Potrebne formalnosti ostanee nespremenljive, to se pravi, da bodo morale potovalne agencije še nadalje sestavljati sezname izletnikov v štirih izvodih, na seznamu pa morajo biti najvažnejši osobni podatki: ime in priimek, očetovo ime, datum in kraj rojstva, poklic, bivališče, državljanstvo in številka individualnega potnega lista. To pomeni, da bo ta olajšava veljala samo za iste turiste, ki imajo veljavne individualne potne liste, ki jih bo potovalna agencija predložila konzulatu, ko bo vložila prošnjo za kolektivni vizum. Vodja izleta bo imel med potovanjem individualne potne liste pri sebi, pri prehodu čez mejo pa jih bo pokazal

jugoslovanskim obmejnemu organom.

Kolektivnih potovanj na omejeni način v prihodnje torej ne bo mogoče organizirati samo v Potojsko jarno, kar je bilo mogoče doslej, temveč v vsa mesta na območju Jugoslavije, ki jih bo agencija oziroma izletniški hoteli obiskati. V prihodnje tudi ne bo omejitve pri trajanju bivanja v naši državi. Trajanje izleta bo označeno na kolektivnem vizumu, na vizumu označeno trajanje izleta pa lahko podaljša tajništvo za notranje zadeve okrajnega ljudskega odbora, na območju katerega je skupina na izletu. Tako kolektivna potovanja se lahko organizirajo samo v turistične namene, ves čas izleta pa morajo biti izletniki v skupini, posamezniki, ki potujejo s kolektivnim vizumom, se torej ne smejo ločiti od skupine.

Taksa za kolektivni potni list ali za seznam znaša 1.300 lir, turistični vizum za individualni potni list vodje kolektivnega potovanja stane 650 lir, taksa za posameznega udeleženca kolektivnega potovanja pa znaša 150 lir. Če gredo turisti na izlet z avtobusi, morajo imeti šoferji vstopno-izstopni vizum za individualni potni list, ki stane 2.300 lir.

Omenjene olajšave bodo nedvomno vplivale na to, da se bo povečal predvsem izletniški razen iz sosedne Italije, zlasti če tuzemci poenostavljenega postopka za pridobitev vizuma upoštevamo še razmeroma nizke pristojbine in majhno razliko ter cene v naših gostinskih obratih, ki so za italijanske turiste dokaj ugodne. Nedvomno bi bilo koristno, če bi ugodnosti, ki veljajo sedaj za italijanske turiste in za tuje turiste, ki pridejo k nam iz Italije, razširili tudi na avstrijske in na tiste tuzje turiste v Avstriji, ki bi hoteli preživeti pri nas nekaj dni počitnic.

NAŠE SOŽALJE

V Trstu je pred kratkim po dolgi bolezi umrl 56-letni Avgust Stare, nekdanji ravnatelj podjetja »Carbomina«. Rajni je bil dobro znan v slovenskih poslovnih krogih v Trstu. Rojen je bil v Nabrežini, od koder se je družina preselila v Stanjel, kjer je vodila znano gostilno ob postaji; saj je tja zahajalo tudi mnogo Trstačanov. Študiral je na realkah v Gorici in v Trstu ter tehniko v Ljubljani in Brnu.

Na Kontovelu je umrl Martin Štoka, najstarejši tržaški Slovenec. Dne 5. novembra bi pokopni praznovao 100-letnico svojega življenja. V Trstu so umrli Karel Pahor, Rozalija Dobravec — Birs, in 72-letni trgovec Viktor Baebler.

osnovnih, 276.000 v višjih osnovnih in 36.000 v srednjih šolah, med učem osebem pa je bilo nad 25.000 črnskih učiteljev.

CRNCI SO INDUSTRIJI POTREBNI

Bantustan je, kakor smo že večkrat omenili, gospodarsko še na jarko zaostali stopnji. Ozemlje belih pa je, nasprotno, najbolj razviti predelovalni sektor, tu gospodarijo bel z delovno silo črncev. Sami se dobro zavedajo, da bi brez črncev zašla industrija v težke škrpice, ne glede na to, da so črnici zaposleni kot ročna delovna sila in dandanes še nepogestvijo tuči v drugih gospodarskih sektorjih, pa tudi v gospodinjstvu belih gospodarjev. Iz te ugotovitve je jasno, da ima izločevalna politika na gospodarskem področju dve plati:

Na črnskem ozemlju podpira vlada predvsem kmetijstvo z uvajanjem novih metod za obdelovanje in izboljšanje zemlje ter s pospeševanjem živinoreje. Izdelan je in se izvaja načrt za pogozditev ter za proizvodnjo sladkornega trsa in sisala. Uvajajo tudi zaščiteno zasebno namesto tradicionalne rodovne ali plemenske lastnine. Vendar mislijo ozemlje do neke mere postopoma industrializirati. Sedaj gradijo tam kakih sto industrijskih naselij, kjer naj bi bantustski kapitalisti in obrtniki, trgovci in pripadniki drugih prostih poklicev, gospodarji in delavci, razvijali svoje sposobnosti. Predvidevajo sicer, da bodo morali še precej dolgo voditi in nadzorovati te dejavnosti domačinov belih strokovnjaki, toda sčasoma naj bi se umaknili črncem.

Na ozemlju belih pa niso, vsaj za sedaj, predvideni nikaki ukrepi za nasilno preselitev črncev, čeprav hočejo podpreti postopno in prostovoljno preseljevanje v Bantustan, zlasti z mehanizacijo industrijskih obratov, ki bi sprostila precej odmrne delovne sile. Tudi ni zakonitega razločevanja v mezdni politiki; dejansko pa razločevanje obstoji, ker je delovna

sila črncev mnogo cenejša in ker ni uzakojena najnižja delovna mezza. Črncem na tem ozemlju se tudi dovoljuje obrtniška dejavnost, vendar z omejitvijo na predele, kjer so črnici naseljeni.

OZEMLJE BELIH IN ČRNIH

V skladu s to politiko je več ukrepov, ki zavedajo osebno gibanje, promet z zemljišči in izdajanje obrtnih dovoljenj. Potovanje in selitve belih v Bantustan in črni na ozemlje belih sta nadzorovana in dovoljena samo z ustreznim potnim dovoljenjem. Razumljivo je, da je ta ukrep enostranski, ker beli itak ne silijo ven, z boljšeja na slabše; vlada tudi ne prikriva, da hoče z njim preprečiti nadaljnje priseljevanje črncev na ozemlje belih. Belci ne morejo pridobivati niti posevdati zemlje v Bantustanu, črnici pa ne na ozemlju belih, razen z vladnim dovoljenjem, ki pa se daje samo zaradi odpravljanja plemenskih otkov. Nova obrtna dovoljenja za izvrševanje trgovine se na črnskem ozemlju belim ne izdajajo več, črncem pa prav tako ne na ozemlju belih, razen v mestih in predelih, v katerih črnici strnjeno živijo. Med drugimi ukrepi sta tista, ki dovoljujeta črncem samo omejeno pitje alkoholnih pijač, pač pa množestvo.

POPOLNA LOČITEV PLEMEN NEMOGOČA

Kakšen bi bil končni cilj opisane politike plemenskega izločevanja? Popolna ali samo delna ločitev plemen? Na to vprašanje ni še nihče dal odgovora; vsekakor pa so tudi zagovorniki te politike mnenja, da do popolne segregacije ne bo moglo priti, ali pa vsaj v doglednem času ne, ker pač vseh črncev ne bo mogoče odstraniti z ozemlja belih.

Sicer pa si mnenja o uspešnosti politiki, ki so jo ubrali za rešitev črnskega vprašanja, še zdalec niso edina. Kakor bomo videli v naslednjih vrstah, se oglašajo proti taki plemenski politiki ne samo izvenafriški poznavalci južnoafriških razmer in velik del svetovnega javnega mnenja, marveč tudi odličniki iz same Južnoafriške unije.

D. S.

(Nadaljevanje sledi)

Nova doba v zgodovini Afrike

II.

V ČEM JE »APARTHEID«

Zamisli, da bi se Južnoafriška unija uredila in razvijala ter vladala po načelu plemenskega izločevanja, ni prav od verjaj. Pred kakimi desetiimi leti si jo je pod imenom »apartheid« postavila za geslo nacionalistična stranka, ki ji pripada večina hlandsko govorečih Burov in ki ima že celo desetletje vlado v svojih rokah. Vsebinsko apartnekt smeri ali politike ni moč zajeti v nekaj besed, njeno jedro je v tem, da naj se vridnikoma plemenoma, evropskemu in af

TRŽNI PREGLED

Italijanski trg

Na italijanskem trgu s kmetijskimi pridelki se mehka pšenica dobro prodaja. Cene so ustajale, ker je povpraševanje mlinske industrije nenehno. Ponudba koruze je majhna, vsled tega cene rastejo; v zadnjem tednu je dvig znašal 100-200 lir pri stotu. Trg z živino je aktiven; cene težijo navzgor, odkar je bila postavljena minimalna uvozna cena. Prašiči ne gredo od rok; cene padajo. Po krmi, krmlilni moki in krmlilnih pogacah ni veliko povpraševanja, zaradi tega cene padajo. Ponudba masla je velika; zaradi večje proizvodnje padajo cene. Edino sir grana se dobro prodaja; ostale vrste sira ne najdemo takoj odjemalcev, njih cene nazadujejo. Trg z vinom je nekoliko oživel; sicer še vedno prevladuje ponudba; cene so v glavnem neizpremenjene, Trg z oljem je ustaljen. Trg z zelenjavno in sadjem je živahen. Cene pomaranč se dvigajo.

ZITARICE

LODI. Mehka pšenica fina 6800-6900, dobra 6550-6600, navadna 6300-6500; trda pšenica fina 8800-8900; koruza fina 5050-5150, dobra 4400-4450, srednje vrste 4350-4450; inozemska koruza 4500-4650; inozemske ječmen 4500-4600; oves 5000 do 5600; inozemske oves 4800-4850; inozemska rž 3900-4200; proso 4900-5600; inozemske proso 4300-4400; pšenična moka tipa »00« 8050-8150; krušna moka tipa »0« 7500-7600, tipa »1« 7000-7150, tipa »2« 6650-6800; moka za testenine tipa »0« 8600-8700; pšenični zdrob tipa »0« 11400-11500, tipa »1« 10500-11200; koruza moka fina 5550-5650; pšenični otrobi 3400-3500.

VERCELLI. Neolusčeni riž: Pierrot 5400-5700; Balilone 5700-5900; Roncarolo 5600-5800; Allorio 5500-5800; G. Rossi 6000-6300; Maratelli 6100-6300; Rizzotto 6100-6400; Razza 77 6000-6300; R. B. 6600-7000; Sesia 6500-6800; Arborio 6700-7300.

Olusčeni riž: navaden 9700-10100; Pierrot 900-10000; Balilone 9700-10000; Ardizzone 900-10000; Maratelli 11.000 do 11.300; Razza 77 11.700-12.000; R. B. 11.600-11.900; Arborio 13.500-14.000.

ZIVINA

LUGO. Živina za rejo: Krave 320 do 415.000 par; breje krave 400.530.000 par; krave s teletom 450.600.000 par; volji 420.550.000 par; junci in junice 2,3 leta stari 5 stotov težki 330.350.000 par; breje krave prvenice 180.210.000 lir glava; telice 2 stota težke 80.850.000 glava; krave mlekarice 120.230.000 lir glava.

Klavna živina: volji 6 stotov težki 285.340 lir kg; krave 6 stotov težke 275 do 330; junci 5 stotov težki 320-380; telčki 450-525.

Prašiči za rejo do 25 kg 450-480; suhi prašiči 350-425; prašiči debeli 100 do 150 kg 310-320; debeli prašiči nad 150 kg 320-355.

Konji za vprego 180-200 lir kg ali 100 do 130.000 lir glava; meži za vprego 100-110 lir kg ali 60-70.000 glava; osli za vprego 65-75 ali 40-50.000 glava; osli za zakol 120-150 lir kg.

KRMA

MANTOVA. Majsko seno z namakana travnika 2200-2300; otava 2100 do 2200; seno III. košnje 2000-2100; detelja I. košnje 1900-2000, II. košnje 1800 do 1900; pšenična slama stlačena 750 do 800; kombinirana krma za molzne krave 5250-5350; id. za krmo prašičev 5350-5450; kornuzne pogace 4650-4750 lir.

PERUTNINA IN JAJCA

MILAN. Živi piščanci extra 1000 lir kg, I. 900-980, II. 900-930; madžarski zmrazjeni piščanci 450-550; žive kokoši 630-720; inozemske žive kokoši 430-480; inozemske kokoši zaklane v Italiji 600 do 660; inozemske zmrazjene kokoši 450-550; živi golobi 750, zaklani 900 do 1000; inozemske zmrazjene pure 450-550; žive race 380-400; živi zajci 460, id. zaklani s kožo 600-630, brez kože 620 do 720; piščeta 120 lir pišče.

Sveža jajca I. 21,50-22 lir; navadna jajca 20,20-50; inozemska sveža jajca 14 do 20,50 lir jajce.

MLEČNI IZDELKI

CREMONA. Sveže maslo iz smetane 680-690, maslo II. 620-640, III. 590-600, IV. 570-580; sbrinž svez 470-490, 3 mesece star 570-600; provolone svez 470 do 490, 3 mesece star 570-580; grana svez 510-530, majski proizv. 1958 640-680, zimski 1957/58 730-770, majski 1957 760 do 800; emmenthal svez 460-500, 3 mesece star 530-550; italico svez 390-400; taleggio svez 310-320.

ZELENJAVA IN SADIJE

MILAN. Suh česen 80-90 lir kg; kardozi z Riviere 20-30 lir komad, navadni 15-20; nova čebula 35-50 lir kg; korenje 30-55; krompir bintje inozemski 28 do 34; grah I. 100-130; grah iz Sicilije 80-95; peteršilj 100-140; špinaca 40-65;

VALUTE V MILANU	20.4.59	29.4.59
Dinar (100)	92.—	98.—
Anglija (1 funt šter.)	6100.—	5950.—
Napoleon	4450.—	4475.—
Dolar	619,75	620,60
Franc. fr.	124.—	126,60
Svicaški fr.	143,50	143,45
Funt šter. pap.	1747.—	1747,90
Avstrijski šil.	24,02	23,98
Zlato (gram)	704.—	705.—

BANKOVCI V CURIHU

29. aprila 1959	
ZDA (1 dol.)	4,32
Anglija (1 funt šter.)	12,13
Francija (100 fr.)	86,4
Avstrija (100 šil.)	69,4
Avstrija (100 šil.)	16,67
CSR (100 kron)	14,50
Nemčija (100 DM)	103,20
Belgija (100 fr.)	3,37,4
Švedska (100 kron)	82,75
Nizozemska (100 fl.)	114,40
Spanija (100 pezov)	7,27,4
Argentina (100 pezov)	5,40
Egipt (1 funt šter.)	8,40
Jugoslavija (100 din.)	58,00

bučice 100-130; bučice izbrane I. 150 do 160 lir.

Pomaranče iz Sicilije 60-70, extra 100 do 120; rdeče pomaranče 120-140; jabolka Morgenduff 50-65; Delicious I. 70-85, stark Delicious I. 80-110; nešple navadne 40-80; nešple I. 90-120, extra 130-140; hruske I. 100-135; limone I. 70 do 85, II. 55-65.

VINO

PADOVA. Merlot 450-500 lir stop/stot; Raboso 440-480; Clinton 330-370; belo Piave 430-470; belo Colli Euganei 7000 do 8000 lir stop; belo Soave 450-480 lir stop/stot; Valpolicella navadno 460-480, fino 470-500 lir.

PIACENZA. Črno vino fino v steklenicah 10.750; navadno namizno vino 10 stop, 5250, 11 stop, 6250; belo vino fino v steklenicah 11.000 lir.

KONSERVIRANA ŽIVILA

MILAN. Dvakrat koncentrirana paradiznikova meza v skatlah 5 in 10 kg 115-120 lir kg, v skatlah ½ kg 135 do 140; trikrat koncentrirana paradiznikova meza v skatlah 5 in 10 kg 130 do 135, v skatlah ½ kg 150-155, v tubah 200 g 45-55 lir tuba; olupljeni paradizniki v skatlah 1200 g 120-125 lir skatla, v skatlah ½ kg 65-70 lir skatla; grah v skatlah ½ kg 180-200 lir kg; fižol v skatlah ½ kg 200-220; gobe v kislu 1650-1700; čebulice v kislu 200-245. Tunina v olju 750-800; skuše 480-520; sardine v olju v skatlah 200 g; maroška 70-72, portugalske 75-80 lir skatla; polenovka osoljena 200-220.

Marmelada boljših vrst v skatlah 5 in 10 kg 220-240, v skatlah ½ kg 240 do 280; marmelada iz sliv in jabolk v sodkih 170-180, v skatlah 5 kg 180-190.

KOZE

MILAN. Krave z glavo in parklji do 30 kg 340-380, nad 30 kg 320-350; volji z glavo in parklji 40-50 kg 280-320, nad 50 kg 230-250; bikli nad 40 kg 200-240; teleta brez glave in parkljev do 4 kg 1100-1150, 6-8 kg 860-900, 8-12 kg 800 do 850, 12-29 kg 550-620.

Surove osoljene kože: žrebata do 12 kg 480-500; konji 320-360; meži 210 do 230; osli 160-190 lir.

Suhe kože: jagnjeta »berger« 1200 do 1250; jagnjeta z belim krznom 50-60 kg 100 kož 850-900, z drugobarnim krznom 650-680; kozlički 26-31 kg 100 kož 230; osli 160-190 lir.

MEDNARODNA TRŽIŠČA

CHICAGO	8/4	20.4	28.4
Pšenica (stot. dol. za bušel)	208 7/8	203 1/2	194 3/4
Koruza (stot. dol. za bušel)	125 5/8	126 1/4	123 3/8
NEW YORK			
Baker (stot. dol. za funt)	34.—	32.—	32.50
Cin (stot. dol. za funt)	102.50	102.12	102.75
Swinec (stot. dol. za funt)	10.80	11.30	11.30
Cink (stot. dol. za funt)	11.—	11.—	11.—
Aluminij (stot. dol. za funt)	26.80	26.80	26.80
Nikelj (stot. dol. za funt)	74.—	74.—	74.—
Bombaž (stot. dol. za funt)	36.—	36.05	36.10
Zivo srebro (dol. za steklenico)	230.—	240.—	240.—
Kava (stot. dol. za funt Santos 4)	37.50	37.50	37.50

LONDON	248.—	234.—	237.—
Baker (funt šter. za d. tono)	783.—	784.—	784.—
Cin (funt šter. za d. tono)	72.—	73 3/4	74 1/2
Swinec (funt šter. za d. tono)	69 1/2	70 1/2	70 3/8

SANTOS

Kava Santos D (kruzejrov za 10 kg) 433.40 433.— 433.—

Pri cenah surovin na mednarodnih trgih niso v preteklem tednu nastopile posebne spremembe. Cena bakra se je po precej močnem nihanju zopet ustalila. Volna je še nadalje napredovala, padanje cene sladkorja se je ustavilo. Cene kavčuka so še vedno trde, pšenica je popustila.

ZITARICE

V Chicagu je cena pšenice v tednu do 24. aprila popustila od 203 na 200 stot. dolarja za bušel, medtem ko je koruza napredovala od 125 1/8 na 125 5/8 stot. dolarja za bušel.

SLADKOR, KAVA, KAKAO

V New Yorku je nastopil pri ceni sladkorja preobrat, in sicer se je cena po daljšem času zopet dvignila od 2,80 na 2,91 stot. dolarja za funt, proti takojšnji izročitvi. Kava je v New Yorku v pogodbi »M« napredovala od 45,55 na 46,35 stot. dolarja za funt. Kakao je v New Yorku v tednu do 24. aprila napredoval od 34,30 na 34,90 stot. dolarja za funt. To napredovanje nima značaja stalnosti.

VLAKNA

Bombaž je v New Yorku v tednu do 24. aprila napredoval za malenkost, in sicer od 36 na 36,05 stot. dolarja za funt, proti takojšnji izročitvi. V Liverpoolu je cena ameriškega middlinga napredovala od 22,06 na 22,25 penija za funt. Vzbuja pozornost nadaljnje napredovanje cene volne, ki je v New Yorku v tednu do 24. aprila napredovala od 121,5 na 124 stot. dolarja za funt. Določene kupčije so bile v Londonu sklenjene na podlagi cen, ki so bile 2,50 do 5% večje kakor prejšnji teden. Na ceno v Londonu ni nikakor vplivala odločitev predsednika Eisenhowerja, s katero je bil kontingent volnenih tkanin, ki se smejo uvoziti v Ameriko po najnižji carinski tarifi, znovan od 14,2 na 13,5 milijona funtov. V Roubaixu (Francija) je cena napredovala od 1285 na 1310 frankov za kg; v Londonu od 103 na 104 penijev za funt česane volne tista 64's B.

KAVČUK

V New Yorku je cena za vrsto latex RSS napredovala od 33% na 33 7/8 stot. dolarja za funt; v Londonu od 27 7/8-28 na 28 1/4-28 3/8 penija za funt. Pri vsem tem ni cena tako čvrsta, kakor je bila poprej; njen dvig je v zvezi s stavko v ameriških tovarnah gumij, katere se je udeležilo 56.000 delavcev; slo je za obnovitev delovne pogodbe 24.000 delavcev. Zaloge v ameriških in azijskih državah so se skrcile.

KOVINE

Cena elektrolitičnega bakra se je po daljšem nihanju zopet ustalila. V New

2100-2200, nad 31 kg 100 kož 2000-2100; koze 120-140 kg 100 kož 860-900.

Zajčje kože f.co skladišče proizvodnje: bele 10-15 kg 100 kož 560-580 lir kg; nad 15 kg 100 kož 650-670; sive in kože drugih barv 10-15 kg 100 kož 200 do 210, nad 15 kg 100 kož 290-300.

PAPIR

TURIN. Tiskovni papir satiniran navaden 15.500-16.500, srednje vrste 18.500 do 19.500; pisarniški papir navaden 16.17.000, srednje vrste 20-21.000, fin 23.500 do 26.000, trikrat klejeni 25-29.000; registrijski srednje vrste 20-23.500, fin 23.26.000, extra 27-31.000; pisemski srednje vrste 23-25.000, fin 27-31.000, extra 33.38.000; risarski 47-52.000; pergamin beli navaden nad 40 g 23-24.000, extra nad 40 g 27-28.000; beli in barvani kartončni navaden 19-23.000, fin 29-32.500, tipa Bristol 32.500-38.500; siv karton navaden 6-7.000, triplex bel navaden 9000 do 9500, srednje vrste 11-13.500, fin 15-17.500.

RABLJENA VOZILA

RIM. Cene veljajo za 70% ohranjena vozila.

ALFA ROMEO 1900 berlina (1952) 170 tisoč lir, (1953) 240.000; 1900 berlina super (1954) 450-500.000, (1955) 550.000, (1956) 600.000; Giulietta berlina (1955) 650.000, (1956) 700.000; Giulietta spr. (1955) 850-890.000, (1956) 950.000 do 1 milijon.

LANCIA Aprilia (1950) 50.000; Ardea (1952) 130-150.000, (1953) 170-190.000; Aurelia B 10 (1953) 190-210.000; Aurelia B 20 G. T. (1953) 300-350.000, (1954) 500 do 510.000, (1954/55) 800-820.000; Appia (1953) 370-390.000, (1954) 390-400.000, (1955) 480-500.000, II. serija (1956) 780 do 810.000; Flaminia berlina (1957) 2 milijona do 2.200.000.

FIAT 500/C belvedere (1952) 250 do 280.000, (1954) 300-330.000; 500/C giardinetta (1951) 100-120.000; 600 berlina (1955) 250-270.000, (1956) 320-350.000, (1957) 420.000, (1958) 470.000 do 500.000; 1100/E (1950-53) 120-150.000; 1100/103 (1953) 280.000, (1954) 330-350.000, (1955) 400-420.000, (1956) 450-500.000; 1400 (1953) 180-200.000; 1900 berlina (1953) 120.000; 1900/A berlina (1954) 230-250.000, (1955) 300-350.000; 1400 Diesel (1955) 400-450 tisoč, (1954) 550.000, (1956) 650-700.000; Nova 500 300-330.000; Bianchina 360.000.

Vestnik KMEČKE ZVEZE

Kdaj škropiš proti peronospori

Nastopa čas, ko se pokaže potreba po prvem škropljenju trte zoper peronosporo. V Bregu, to je v obmorskem pasu je vinska trta že močno poglajna; zato je pretekle dni obstajala nevarnost, da bo burja polomila nežne mladike. Tudi na kraški planoti se bliža čas, ko bo treba paziti na pojav peronospore.

Pri nas je gojenje trte povezano z velikimi stroški iz raznih razlogov; med temi je strma lega vinogradov, ki jo morajo obvladati s terasami.

Uporaba strojev je otežkočena. Tudi tam, kjer bi sicer bilo možno oskrbovanje vinogradov s stroji, je obdelovanje z njimi otežkočeno zaradi ozke (1 m) medvrstne razdalje med trtami.

Med raznimi stroški so zlasti veliki stroški za zatiranje bolezni in škodljivcev. Vinska trta ima dosti sovražnikov, vendar sta najnevarnejša sovražnika naših trt ravno peronospora in oidij.

Proti peronospori in proti oidiju se naši kmetje krčevito borijo z večkratnimi zaščitnimi in zatiralnimi ukrepi, vendar nenačrtno delo premnogokrat ne rodi zaželenih uspehov.

Če škropimo proti peronospori, ko je že nastopila okužba, je v večini primerov učinek enak ničli in vsi delo in stroški so bili zaman. Zakaj je eden izmed sosednjih vinogradov bolj napaden od peronospore, a drugi manj?

Vzrok tej razliki je treba iskati v prepoznejem škropljenju. Kmet, ki je pravočasno poškropil svoj vinograd, je tega ohranil zdravega, dočim se je v vinogradu, kjer je bilo škropljenje zamujeno, nemoteno razvijala naprej.

Zato moramo posvečati vso pozornost izbiri časa za škropljenje trt.

Prva okužba po peronospori nastopi zaradi kaljenja zimskih trsov, ki prezimujejo v odmrlih listih in na lesenih delih vinske trte. Ti trosi pridejo na mlade zelene liste in tam vskaliijo. Da pride do prve okužbe, morajo biti dani ustrezni pogoji.

Prva pomladanska okužba nastane, če srednja dnevna temperatura znaša vsaj tri dni 11 stopinj, če je v zadnjih dveh do treh dneh padlo vsaj 10 mm dežja in če površina posameznih trtnih listov znaša približno 7 kv. cm.

Po prvi okužbi se glivica razrašča v listih in po nekaj dneh izstopajo na spodnji strani listov (iz listnih rež) majhni glivični izrastki, ki nosijo na koncu troske, katere raznaša veter po vinogradu. Ti trosi padejo na neokužene liste in, če sta vlaga in temperatura primerni nastopi ponovna okužba.

Proizvodnja in trgovina z rižem

ZADOVOLJIV IZVOZ ITALIJANSKEGA RIZA

Letošnji izvoz riža iz Italije se razvija zadovoljivo za izvoznike. Doslej so že izvozili 1,5 milijona stotov riža, to je 75% riža namenjenega za izvoz. Podatki za prvih pet mesecev sezone (od 15. septembra 1958 do 15. februarja 1959) kažejo, da je letošnji izvoz manjši kakor v istem razdobju v lanskem sezoni, in sicer zaradi tega, ker so se zmanjšale količine riža namenjenega na vzhod v azijske države, v prvi vrsti na Kitajsko. Tudi izvoz v Združene ameriške države se je letos nekoliko skrcil. Zato pa se je povečal izvoz v evropske države. Opazovalci svirajo pred pretiranim optimizmom, ker je letošnji napredek izvoza v evropske države omogočil nazadovanje ponudbe riža iz Egipta in iz Španije. Če se bo v bodoče ponudba riža iz teh dveh držav ponovno povečala, bo italijanskim izvoznikom zelo otežkočena ohranitev letošnjih položajev. Avstrija je uvozila iz Italije 65.000 stotov riža, Vel. Britanija 100.000, Svica 100.000, Zahodna Nemčija 170.000 stotov riža (lani samo 10.000 stotov) in Finska 36.000 stotov. Med novimi uvozniki so Libanon, Jordanija, Sirija, Saudova Arabija, Izrael, Kuvaيت, Libija in Somalia. Države s Srednjega vzhoda kupujejo italijanski riž zaradi političnega trenja med njimi in Egiptom, ki jih je doslej zalagal z rižem.

Italijanske izvoznike skrbijo zlasti zaloge finejših vrst riža, po katerih ni povpraševanja. Tudi srednje vrste gredo počasi v svet. Dosedanji izvoz zaradi ne navadni riž, razen izvoza v bogatejšje evropske države, ki kupujejo tudi finejšje vrste.

KAŠEN BO SVETOVNI PRIDELEK RIZA?

Organizacija za prehrano in kmetištvo (FAO) poroča v zadnji številki svojega mesečnika o položaju na svetovnem trgu z rižem. V poslovni dobi 1957/58 so bile količine riža namenjene izvozu na splošno premajhne. Povpraševanje po rižu pa se je povečevalo, tako da so nekatere države povečale svoj izvoz čez redno količino. Kitajska, Egipt, Kambodža in Italija so globoko segle v svoje zaloge in s tem je bilo mogoče zadovoljiti vse povpraševanje na mednarodnem trgu. Uvoz riža so zlasti povečali Filipini, Indonezija in Japonska.

Čas, ki poteka od prve okužbe do pojava pomladanskih trsov imenujemo »inkubacijsko dobo«. Trajanje te dobe je predvsem odvisno od srednje dnevne temperature.

Na podlagi opazovanj so znanstveniki ugotovili trajanje inkubacijske dobe pri različnih temperaturah. Ko poznamo srednjo dnevno temperaturo lahko z precejšnjo natančnostjo sklepamo, kdaj bo nastopila ponovna okužba.

Ker vključuje baker, ki ga vsebuje modra galica, le na kalcijeve trose, bi dosegli najboljši učinek, če bi škropili trte neposredno pred vskalit